

Egy év mérlege

Az oktatáspolitikai határozat első eredményei Szegeden

Egy évvel ezelőtt, 1972. júniusában tárgyalt az MSZMP Központi Bizottsága a magyar közoktatás helyzetéről. Az ott hozott határozat nemcsak felmérte az állami oktatás mai helyzetét, de hosszú távra megszabta a feladatokat. Már a határozat megjelenésekor bizonyos volt, hogy mérőföldkövet jelelt a magyar iskolaiugy történetében. Egy év nem hosszú idő, különösen nem egy ilyen nagyjelentőségű határozat történetében, amikor a feladatok hosszú távúak és nagyon differenciáltak. Egy tanítási év mégis elegendő arra, hogy képet adjon a fogadtatásról, az indulásról, megjelölje azokat a csapásokat, melyek a holnapi utakat jelentik. A tanítási év végéhez közeledve Szeged megyei város tanácsának végrehajtó bizottsága is megtárgyalta az elmúlt oktatási év eredményeit, a határozat fogadtatását, elemezte a közvetlen feladatok helyi beindulását. Arra kértük Kovács Józsefet, a városi tanács vb. művelődési osztályának vezetőjét, hogy értékelje az elmúlt évi eredményeket, tájékoztasson a határozat végrehajtásával kapcsolatos tennivalókról problémákról, és a további feladatokról.

— **Több területen megkezdődött ebben a tanévben a határozat megvalósítása. Milyen eredményeket értek el az óvodai nevelésben?**

— Az 1972-73-as óvodai tanévre 3 ezer 641 férőhelyre 4 ezer 620 gyermeket vettünk fel, mégis 418 felvételi kérelmet el kellett utasítani. A negyedik ötéves terv időszakában összesen 700 óvodai férőhely valósul meg Szegeden. A következő tanévben szeretnénk beindítani a Toldi utcában felújítás alatt álló 150 férőhelyes óvodát, s több helyen tervezünk csoportbővítést. Sajnos, ezek a fejlesztések csak némileg enyhítenek a gondokon. Tarján városrészen az épülő II-es számú általános iskolában két tantermet az újabb óvodai célokra veszünk igénybe. Problémát jelent a képesített óvónők hiánya is. A tartalmi munka színvonala emelkedett, az új nevelési program természetesebb, oldottabb, kötetlenebb tevékenységet biztosít a gyerekek számára.

— **A Központi Bizottság határozata súlyos gondként kezeli az általános iskolák első osztályaiban bekövetkező bukásokat. Mit tettek Szegeden a probléma enyhítéséért?**

— Szegeden az országos átlagnál kedvezőbb a helyzet, az elmúlt tanév végén az első osztályosoknak 4,7 százaléka zárta eredménytelenül a tanévet. Ebben közrejátszott az iskolaérettség helytelen megállapítása. Ezért szabályoztuk — több lépcsős rendszerben — az első osztályba kerülő gyerekek iskolaérettségi vizsgálatát, közösen az egészségügyi osztállyal. Bekapcsolódtunk abba az országos kísérletbe tíz első osztállyal, melynek lényege, hogy az első és második osztályt egy ciklusnak tekintik, tehát az elsőből a második osztályba tanulmányi eredménytől függetlenül lépnek a tanulók. Ugyancsak a tanévvesztések számának csökkentése érdekében szerveztük meg a Dugonics iskolában húsz gyerekkel a „kímélő osztályt”. Sajnos a szülők nehezen értik meg, hogy a testileg gyenge, pszichikus fejlődésben valamilyen okból elmaradt tanulók érdekében szűrtett ez a kísérleti csoport, s a tanulók nem „gyógy pedagógiai alanyok”. Azt is el kell mondani, hogy az egyéves tapasztalatok nagyon biztatóak.

— **Mit lehetett tenni a ta-**

mulók túlterhelésének csökkentése érdekében?

— A túlterhelés csökkentése egyelőre még csak elv, ebben a tanévben nem voltak kidolgozott módszerek. Nem beszélhetünk konkrét előrelépésről, bár vannak eredmények.

— **Szeretnék hallani a városban folyó pedagógiai kísérletekről.**

— Három általános iskolában, a Mező Imre, a Zrínyi és a Róza Ferenc iskolában bevezettük az egésznapos osztályt, mely az ismeretnyújtás, az önálló munka, a feladatmegoldás, pihenés, játékok olyan kombinációjára épült, melynek eredményeként a gyerekek az iskolában elvégeznek minden feladatot, otthoni munkára, tanulásra nincs szükség, felszerelésüket egész héten hazáig sem viszik. Ez a kísérlet nagyon népszerű forma, szorgalmazzuk más iskolákban is. Négy általános iskolában vezettük be a **intézménycsoportos oktatást**, a harmadik-negyedik osztályban folyó munka színvonalának emelése érdekében. Az egy-egy osztályban tanító két-két pedagógus között megosztanak a tantárgyak, csak néhányat tanítanak, amelyben jobban el tudnak mélyedni, módszereiket jobban tudják tökéletesíteni. Négy éve Szegeden kísérletként vezettük be a **pótló foglalkozások rendszerét**, mely ma már országsszerte elterjedt és általános. Lényege, hogy a tanév végén bukáskorra álló tanulók nem kapnak osztályzatot. Számukra tizenegy nappal meghosszab-

bodik a tanév, ez idő alatt a szaktanárok foglalkoznak velük. A Központi Bizottság határozata kiemeli a **matematika tanítás reformjának szükségességét**. Ennek jegyében szerveztük meg a Szegedi Tanárképző Főiskola matematika tanszékén a tanítók felkészítését a komplex matematika tanítására.

— **Központi feladat a fizikai dolgozók gyermekeinek pedagógiai és szociális segítése. Milyen eredmények születtek Szegeden?**

— A szakkörök a tehetséggondozás apró műhelyeivé váltak, melynek tagjai között sok a munkásszermesztésű tanuló. Nem végleges adatok szerint az elkövetkezendő tanévre a középiskolába felvett tanulók között 56,9 százaléka fizikai dolgozók tehetséges gyermeke, bár a gimnázium és szakközépiskola közötti megoszlása még mindig egészségtelen. Egész évben folytak középiskoláinkban a felsőfokú tanulmányokra előkészítő tanfolyamok. Matematikáról 23 csoportban 295 tanuló, fizikából 21 csoportban 484 tanuló vett részt az előkészítőknél. A JATE által szervezett téli bentlakásos tanfolyamon Szegedről 14-en, a nyáron megrendezésre kerülő tanfolyamokon 56 tanuló vett részt. A Szeged megyei városi tanács végrehajtó bizottsága által alapított **diák-szociális alapokból az 1972-73-as tanévben 142 általános iskolai és 110 középiskolai tanuló részesült, valamennyien fizikai dolgozók gyermekei.**

T. L.

A könyvhét eseményei

A szegedi könyvtár nem fogyni ki a meglepetésekből. Tegnap, szerdán új pavilonnal gazdagodott a könyvtár. Óriási barna játékmackó csalogatta a legfiatalabbakat a **Mici-Mackó pavilonhoz**, ahol gyermekkönyveket és ifjúsági regényeket kínálnak. A Móra Könyvesbolt előtt is újdonsággal találkozhatunk. A csütelasztal mellett nincs elárúsító. A diákkönyvtár kötetét, egyéb közkezdveit, keresett kiadványokat találhatunk ott az érdeklődők. A könyvek árát az asztalnál elhelyezett perselybe kell dobni.

A könyvheti rendezvény-sorozat tegnapi vendége **Kezsi Imre** volt. Délután 6 órakor a Bartók Béla Művelődési Központ zeneszobájában tartott zenével és vetített képekkel illusztrált előadást, és bemutatta új zenei tárgyú könyvét, a **könyvhét-**

re megjelent **Beszélgetés a zenélő Pest-Budáról** című kiadványt. Utána dedikálta könyveit. Ugyancsak tegnap zajlott le a sok általános iskolás gyereket megmozgató **aszfalttrajzoló verseny** a Klauzál téren. A könyvéményeket legikeresebben megjelenítő gyerekek könyvtalomban részesültek.

Holnap, pénteken este 7 órakor, a November 7. Művelődési Központban kerül sor az ünnepi könyvhét utolsó szegedi eseményére. Irodalmi estet rendeznek **Mándy Iván, József Attila-díjas író és Tornai József József Attila-díjas költő** részvételével. Az irodalmi esten, melyet **Paál István**, a Szegedi Egyetemi Színpad főrendezője szervezett, közreműködik **Margittay Ági** Jászai-díjas, a József Attila Színház tagja és **Véghvári Tamás** Jászai-díjas, a Thália Színház tagja.

A Csinom Palkó Göcsejben

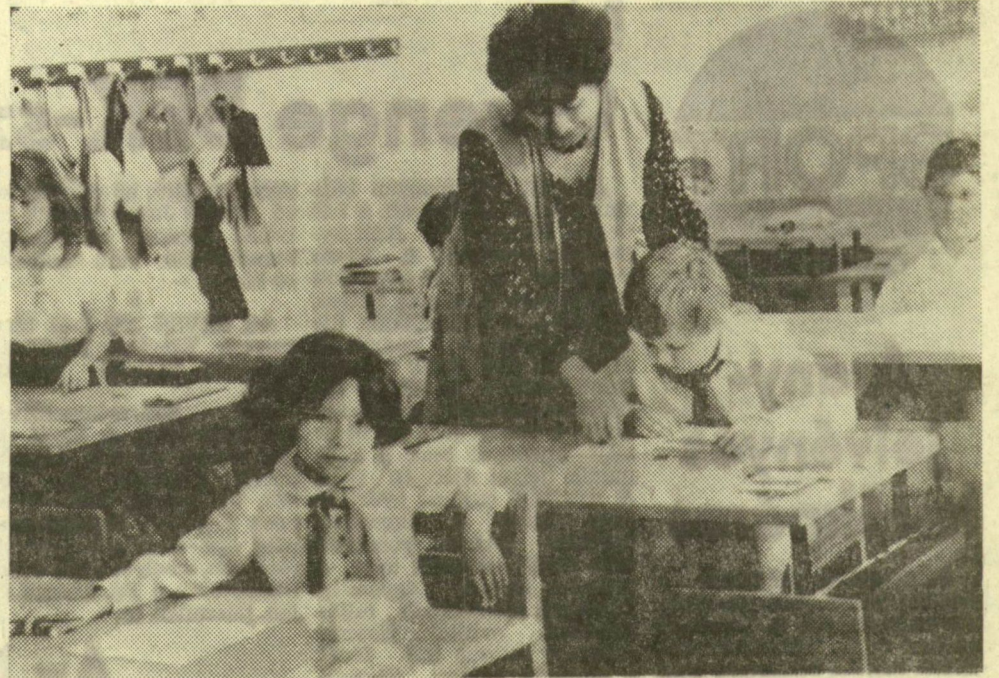
A zalaegerszegi göcseji falumúzeum a következő hetekben nemcsak a kirándulókat, a néprajzkedvelőket fogadja, hanem utcáit, épületeit filmforgató stábok népesítik be. Június 25-én kezdődnek a **Csinom Palkó** című film egyes részleteinek felvételei a göcseji falumúzeum területén.

Új köntösben a Lánchíd

A várhegyi Alagút felújításának munkálatai befejezéshez közelednek. Az Országos Szakipari Vállalat dolgozóinak az Alagút boltoztatását már csak mintegy 500 négyzetméternyi felület kell borítással ellátni; ezzel a munkával a héten végezzük.

A Lánchíd felújítása ugyancsak elkészült. A hatalmas hídszerkezetet lefe-

tették, az állványerdőt elbontották, a diszkvilágító berendezéseket felszerelték. Az utépitők most az Alagút utcát aszfaltozzák. Ezt követően szintén aszfalttal borítják az alagút több mint 3000 négyzetméternyi út-területét, majd a Lánchíd útpályáját. Ezzel egyidejűleg rendbehozzák a Clark Ádám tér útburkolatát is.

Kimélő

AZ „ESZKÖZÖK”

Iskolában még nem látam ilyen szobát, illetve tantermet. A szóhasználat véletlen is, nem is, hiszen a modern gyerekiróasztalok, a falak ötletes, esztétikus díszítése, és főképpen a szőnyeggel borított játéksarok kellemes gyerek szobává varázsolja a termet. Egyedül a tábla és a katedra emlékeztet: iskolában vagyunk. Magyarországon, Karcagon, valamint két szegedi általános iskolában, a Mórban és a Dugonicsban kímélő rendszerű kísérleti oktatás folyik — első osztályokban.

A CÉL

egyik fő gondja volt az utóbbi években, hogy nagyon sok első osztályos nem léphetett a másodikba, megbukott. Számítalan egyéb ok mellett szerepet játszott ebben az is, hogy a gyerekek közötti nagy indulási szintkülönbségek az első osztályokban nem egyenlítődték ki, sőt, fokozódtak. Ilyen különbségek ugyanakkor nemcsak az iskolaérett, hanem a kisegítő iskolába irányított, iskolaéretlen gyerekek között is vannak. A mostani kísérlet indulásakor az eddigieknél sokkal körültekintőbb vizsgálatok előzték meg a tanulók „beiskolázását”, amelyek során a fellettségi különbségeket megállapították. Kímélő osztályokba a testi vagy pszichikai fejlődésben elmaradt gyerekek kerültek. Nem győgy pedagógiai alanyok, nem szorulnak kisegítő iskolára, de a „normál” első osztályokban ők lennének a lemaradók. A kímélő osztály létrehozásával tehát olyan kísérlet indult, amelynek célja: megakadályozni, hogy a testi, szellemi fejlődésben különböző okokból (koraszülés, rossz családi környezet, betegség stb.) visszamaradt gyerekek már az első osztályban megbukjanak, azaz, lehetővé tenni, hogy egy-két év után a tantervi követelmények szerinti oktatásban vegyenek részt.

A MÓRA ISKOLÁBAN DUBAY JÓ-

zsefné vezeti a kísérleti, úgynevezett C típusú osztályt. Huszonegy normál fejlettségű gyermek mellett öten tanulnak itt, különleges órarend, módszerek és követelmények szerint.

— Az első félévben 20 perces foglalkozásokat tartunk, a gyerekek mindig fél 12-ig vannak iskolában. A foglalkozásokat rengeteg játékos elem szövi át, valamint olyan alkotó jellegű tevékenységek, amelyek hatékonyan fejlesztik az értelmi erőket, az érzelmeket, a képzeletet, sőt a mozgást is. A különböző „cselekvések tanulásának” a manipulációnak rendkívül nagy szerepe van. Az „órak” előtt, de közben is, előre megtervezett időben és módon testmozgást végeznek, a mozgáskoordináció, az egészség fejlesztése érdekében. Ezenkívül heti négy alkalommal van testnevelési óra. Az érzelmi élet gazdagítását főként az úgynevezett képzőművészeti foglalkozások és a „nevelőfoglalkozások”, ezen belül az állandóan változó, differenciáltan felhasznált módszerek és eljárások biztosítják. Szinte észrevétlenül tanulnak meg olvasni. A gyerekek mindig ugyanabban a tanszobában vannak, délután napközben.

— **Év vége van. Mi az eredmény?**

— Az osztályban nem lesz bukás. Az öt gyerek elszakították az első osztályban megkövetelt ismereteket, készségeket, jövőre a kísérleti második osztály tanulói lesznek.

Nézem a gyerekeket. Segítségem tudom kiválasztani a 26 közül az ötöt. „Pedig hogyan kezdtek...” — sőt, hajt a tanárnő. Szinte ugyanazeket a szavakat hallom vissza **Becsky Baláznétól**, aki a Dugonics iskolában vezeti a kísérleti osztályt, 12 gyereket készít fel arra, hogy ősszel „normál” második osztályban tanulhassanak.

— Ez a kislány például nem tudott járni a lépcsőn — mutat egy kővér, guruló gyerekre. — Hónapokig tartott, amíg megtanulta. Sokan elvédték az iskolában. A tájékozódóképességük — amivel az elsősök általában természetesen adottságként már rendelkeznek — rendkívül gyenge volt, itt kellett kialakítani, fejleszteni. Nem beszéltek. Visszahúzódnak, félnének, morcosak, gátlások voltak, nagyon nehezen változott a hozzájuk való „elleneség” viszonyuk.

AZ EREDMÉNYEK

Hitetlenkedem. Kedves, élénk, jókedvű gyerekek ülnek az asztalok mellett. **Mozdonyt, úrhajót, fákat „építenek”,** mozaiklap, színes ceruza, babagya a kezük ügyében. Aki elkészült, boldogan felugrik, odaszalad a tanító nénihez, szomjas szemmel várja a dicséretet. Aztán melegen, hála-lásan hozzábújik. **Becsky Baláznétól** 12 apró gyereke ma olyan ragaszkodó, nyílt, élénk, hogy hihetetlennek tűnik az év eleji nehéz idők története.

A tábla képe: A cica cipőt eszik; süt, szépen, nap. A saláta, retek, szivacs, hagyma...

A gyerekek füzetük fölé hajolva írnak.

— Tudja, milyen nagy dolog „elrendezni” ami a táblán van? A gondolkodást igénylő feladatokat is, négy kivételével, már nagyon szépen megoldja mindenki. Úgy látom, tizenegyen mehetnek „normál” osztályba jövőre, közülük három gyengébb, külön törődést igényel. Egy marad. Sajnos, nem mindig csak egy év az elmaradás.

Az írás után bábaelnevezés következik. Aztán ki-ki mesét mond saját babájáról, majd énekel elaltatják őket. Olvasás, megbeszélés a képek alapján, aztán mehetnek a nyusziházba. Ez a gyerekkarácson nem más, mint az a bizonyos játéksarok a szőnyeggel, amin ülve, állva, sőt, hason fekvő olyan jókat lehet játszani, beszélgetni, figyelni a tanító néni arcát, mozdulatait.

Mindezek után talán nem kell külön méltatni a kísérlet hasznát, fontosságát, de az első év tanúsága szerint eredményességét sem. Kell viszont a két tanárnő áldozatos munkáját. Nyilvánvalóan több és nehezebb a feladatuk a kímélő osztályban. Megtervezik, kidolgozzák a foglalkozások rendjét, módszereit. Folyamatosan megfigyelési naplót vezetnek, tapasztalataikról összegező jelentéseket írnak. A gyerekek között pedig fokozottabb igénybevételt jelent az állandó különös figyelem, a gyerekekhez szabott hang és bármód következetes megtartása. Külön gond a szűrtett való kapcsolattartás, a lőkel való nehezen értik, vagy félreértik, mi is folyik itt tulajdonképpen. Pedig egyszerű: kísérleti oktatás, amely segít nekik, de első sorban gyerekeiknek. Mindenki köszönete jár érte, azoknak, akik életre hívták, és azoknak, akik megvalósították.

S. E.